IX. SENAMIESČIAI

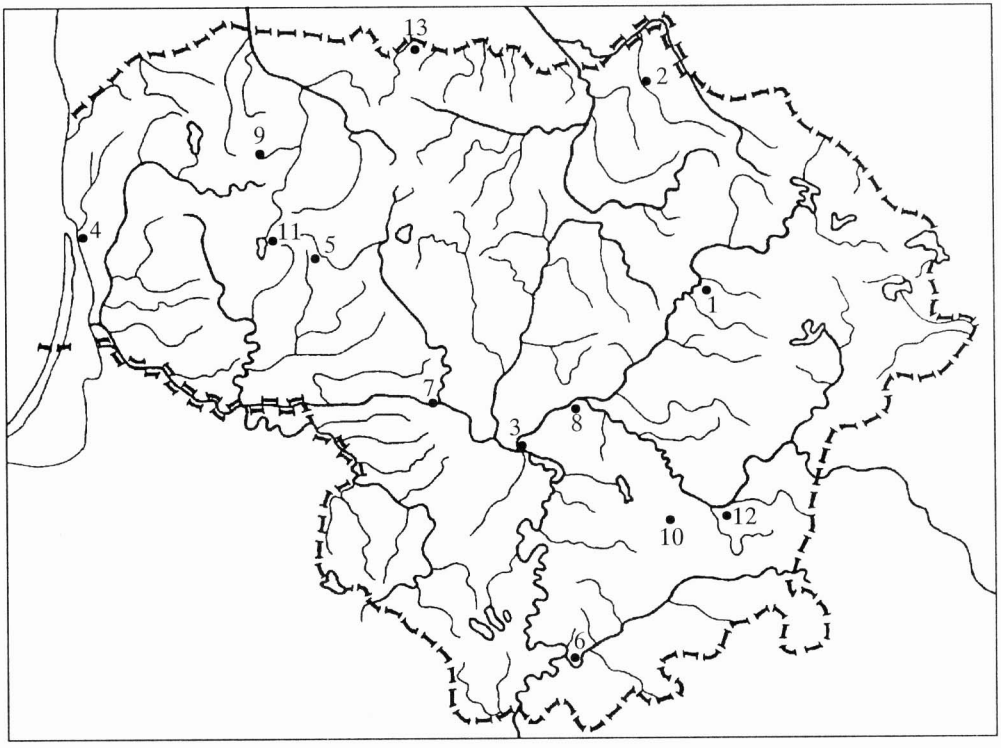

72 pav. Senamiesčiai:
Fig. 72. Old towns:

1 – Anykščiai, 2 – Biržai, 3 – Kaunas, 4 – Klaipėda, 5 – Kražiai, 6 – Merkinė, 7 – Serdžius, 8 – Skaruliai (žr. III), 9 – Telšiai, 10 – Trakai, 11 – Varniai, 12 – Vilnius, 13 – Žagarė.

ARCHEOLOGINIAI TYRINĖJIMAI VILNIUJE, UŽUPIO G. NR.10 / MALŪNŲ G. NR. 2

Eugenijus BUTĖNAS

2002 m. buvo tęsiami archeologiniai tyrimai Vilniuje, Užupio g. Nr. 10 kampas su Malūnų g. Nr. 2 (žr. *ATL 2001 metais*, V., 2002, p. 178–180).

Tyrimai vyko sklypo PV dalyje esančiame pastate (73 pav.). Čia buvo plečiamos rūsio patalpos bei tvirtinami pamatai. Ištirtas 130 m^2 bendras plotas. Nesuardytas kultūrinis sluoksnis aptiktas V tirto ploto dalyje (apie 70 m^2 plote). Aptiktas iki 170 cm storio XV–XVII a. pradžios kultūrinis sluoksnis, išsiskyrė penki jo horizontai. R tirto ploto dalyje susidurta su suardytu kultūriniu sluoksniu. Šioje dalyje aptiktas iki 150 cm storio kultūrinis sluoksnis (XVI–XIX a.).

V ploto dalyje aptikta dviejų XVI a. vidurio – antrosios pusės akmenų grindinių liekanos, taip pat XVI a. vidurio – antrosios pusės neaiškaus statinio liekanos. Tai pamatas iš lauko akmenų, tarpusavyje rištų kalkių skiediniu (pamatų dalis – 270 cm ilgio ir 30–50 cm pločio). Prie jų buvo prišlieta to paties laikotarpio keramikos degimo (spėjama) krosnis. Krosnies išliko tik pati apatinė dalis – padas. Jis buvo sumūrytas iš gelsvai rusvos spalvos plytų. Išliko 1–3 plytų mūro eilės, tarpusavyje jungtos molio skiediniu. Plytos – 14,8x5,8–6,3x29,8–31,3 cm dydžio. Dauguma jų sulūžusios, nemažai puspl yčių. Dalis plytų su pirštų braukais. Išliko 100x60 cm krosnies pado dalis.

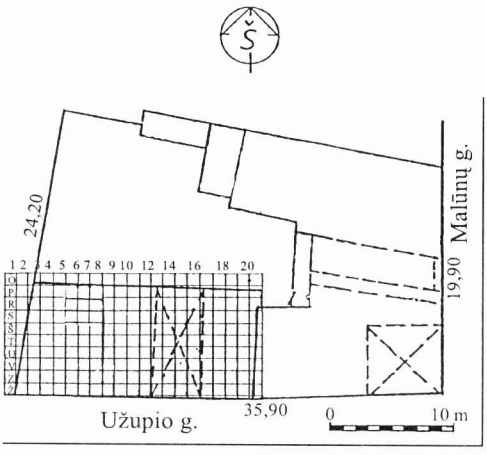

73 pav. Sklypo situacinis planas. *I. Keršulytės pieš.*
Fig. 73. Situational plan of plot.

Archeologinių tyrimų metu rasta ir įtraukta į sąrašą 2004 vienetai radinių. Be negausių XV a. buitinės keramikos radinių, daugiausia aptikta XVI a. vidurio – XVII a. datuojamos archeologinės medžiagos. Tai plokštinių ir puodyninių koklių gamybinis brokas. Ypatinga gausa išsiskyrė puodyninių koklių gamybinis brokas (blogai išdegti, deformuoti). Plokštinių koklių gamybinis brokas būdingas XVI a. viduriui – antrajai pusei.

Iš individualių radinių paminėtini plokštinių koklių matricų fragmentai – 7(?) skirtingų matricų. Koklių matricos rodo, kad buvo gaminami plokštiniai kokliai, puošti geometriniais, augaliniais motyvais. Vienos rastos matricos piešinys neturi analogijų tarp iki šiol Lietuvoje rastų koklių. Tai molinėje plokštėje spaudu įmuštas skydas, kuriame pavaizduotas dvigubas kryžius.

Taip pat paminėtini tokie radiniai kaip kaulo žaliavos atliekos (kaulinės plokštelės su apvaliomis skylutėmis), nebaigtas gaminti žaidimo kauliukas, žalvarinis (piniginės?) apkalas, stiklinės taurės fragmentas, švininis verpstukas, kelių akmeninių galąstuvų gabalai, dviejų kiauradugnių puodų (koštuvų) fragmentai.

Tyrimų metu aptikta ir numizmatinės mežiagos: šešios XIX–XX a. monetos (Rusija, Vokietija, Lenkija), XVIII a. Lenkijos (?) grašis ir trys Jono Kazimiero šilingai (Lenkija–LDK). Rasta ir viena dvipusė plomba (XVII a. ?).

Aptikti statiniai, akmenų grindiniai ir radiniai rodo, kad tirtas sklypas pradėtas urbanizuoti XV–XVI a. Lokalizuotos spėjamos statybinės keramikos gamybos dirbtuvės ir aptikta medžiaga yra svarbus XVI a. vidurio – antrosios pusės Vilniaus amatų vystymosi bei gamybos raidos pažinimo šaltinis, suteikiantis naujos informacijos apie amatininkų veiklos vietas, produkciją ir jos gamybos technologijas.

ARCHAEOLOGICAL EXPLORATIONS IN UŽUPIO STREET 10 / MALŪNŲ STREET 2 IN VILNIUS

In 2002 the archaeological explorations in Vilnius, Užupio street No 10 / Malūnų street 2 were continued. The area of 130 m^2 was explored. An undisturbed cultural layer was found in the western part of the area explored (in the area of 70 m^2). The cultural layer was up to 170 cm thick dated to the 15th century – beginning of the 17th century. It had 5 horizons. In the eastern part of the area explored the disturbed cultural layer was detected. In this part the cultural layer up to 150 cm was uncovered (the 16th–19th centuries).